

## **Eläkeläisköyhyys**

### **Raija Linste**

Olen 79-vuotias leski. Jäin ennenaikaiselle työeläkkeelle. Tarvitsen apuvälineen liikkumiseen.

Mieheni kuoltua en tiennyt etuuksista, joihin olisin ollut oikeutettu. Leskeneläkkeestä kuulin vasta noin puoli vuotta sen jälkeen, kun mieheni kuoli. Jouduin maksamaan mieheni tekemiä velkoja vuosien ajan eläkkeestäni. Olen selvinnyt niistä, mutta olen joutunut vuosien ajan elämään erittäin niukkaa elämää velkoja maksaessani. Maksuja maksan vuoden 2024 kesään asti.

Omista pienistä tuloistani olen myös tukenut ystävääni viikoittain. Ystävälleni on aikanaan määrätty edunvalvojaksi sukulainen, jotta kukaan lähiomainen ei voisi väärinkäyttää hänen varojansa. Edunvalvoja maksaa sovitusti kaikki ystäväni maksut, ml. kotihoidon ja ruokakaupan laskun, mutta ystäväni ei saa käyttörahaa elämiseen. Ystäväni lähiomainen kuitenkin päättää loppukädessä mitä kaupasta ostetaan ja voi näin halutessaan tukea myös omaa talouttaan alkuperäisen edunvalvontaperusteen vastaisesti. Edes hän ei saa edunvalvojalta mitään tietoja, jotka koskevat hänen omaistaan. Edunvalvontasopimuksen purku on vireillä oikeudessa. Käsittely voi kuitenkin kestää kauan. Ottaen huomioon ystäväni korkean iän, päätöksen saapuminen voi tulla liian myöhään esimerkiksi terveydentilan heikkenemisen myötä. Nyt hän joutuu käsittelyn ajan elämään edelleen rahattomana, vailla sosiaalista ja virikkeellistä elämää ystävänsä turvaan nojaten pienissäkin arjen ostoksissa.

Vanhuksien edunvalvontaa ikäryhmänä ei mikään konkreettinen taho edusta tai ei ainakaan sellainen, jonka puoleen olisi helppoa kääntyä ilman digitekniikkaa. Tällaista lähipalvelua pitäisi kehittää väestön ikääntyessä ja oletetun eliniän kohotessa. Kotihoito voisi olla yksi taho, joka ohjaisi vanhuksia kääntymään oikean virallisen, lähikontaktia tarjoavan tahon puoleen ongelmatilanteissa. Omakohtainen kokemukseni on, että tällä hetkellä, jos kotihoidolle tuo huolia esille, eivät asiat heidän kauttaan etene.

### **Kysymyksiä:**

- Miksi tietoa etuuksista ja palveluista ei jaeta vapaaehtoisesti viralliselta taholta vaan joudutaan tukeutumaan kuulopuheisiin ja oletettuun tietoon? Tietoa tarvittaisiin erityisesti siitä, mitä tulisi tietää poikkeuksellisen elämäntilanteen kohdatessa, esim. puolison kuollessa.
- Onko joka kunnassa virallisia tahoja, joiden puoleen vanhuksset voivat kääntyä ongelmatilanteissa?
- Miten edunvalvonnan toteutumista valvotaan ja varmistetaan, että henkilölle taataan hänelle kuuluva suojaosuus? Edunvalvontasopimuksen purkaminen on vaikeaa tapauksissa, joissa sopimusta ei noudateta ja on väärinkäytön mahdollisuus.